

Bilaga 3.

Inriktningsbeslutet 2009

Försvarsmaktens omställning (RiR 2014:4)

Bilaga 3

Inriktningsbeslutet 2009

Här följer ytterligare, mer detaljerad information om det senaste inriktningsbeslutet 2009.

Enligt inriktningsbeslutet ska stridskrafterna inriktas mot en beredskap som kontinuerligt anpassas efter rådande hot- och risknivåer i vårt närområde. Luft- och sjöstridskrafterna som är i drift ska snabbt kunna anpassas i förhållande till behoven. För att klara av den bemanning som krävs för den nya beredskapsnivån tillämpas inte värnplikten, som i stället ersatts med ett system med fast eller tidvis anställda soldater. För marinen och flygvapnet ska de flesta gruppbefäl, soldater och sjömän vara kontinuerligt tjänstgörande¹ medan armén i större utsträckning ska ha tidvis tjänstgörande soldater och gruppbefäl.²

Insatsorganisation 2014 innebär även att Försvarsmakten ska övergå till att låta krigsförband ansvara för både insatser, produktion och vidmakthållande. Till stöd för insatsorganisationen har en så kallad basorganisation inrättats. I och med insatsorganisation 2014 lämnades därför uppdelningen i en grundorganisation och en insatsorganisation. Tidigare var samtlig personal anställd i grundorganisationen och krigsplacerad på en annan befattning i insatsorganisation.³ Denna organisatoriska förändring började gälla från och med den 1 januari 2013.⁴

När det gäller materiel ska den i första hand vidmakthållas och uppdateras om det är ekonomiskt försvarbart och operativa krav kan uppnås. Om ny materiel ändå behöver anskaffas bör det ske utifrån på marknaden befintlig, färdigutvecklad och beprövad materiel. Först om inte någotdera av dessa alternativ är möjligt bör utveckling dock kunna ske.⁵

Den nya insatsorganisationen bör enligt försvarbeslutet vara intagen 2014, och bedöms också rent formellt vara intagen, men det kommer att dröja länge innan den är har uppnått full förmåga. Många förband är ännu inte fullt operativa, framför allt på grund av bristande personaluppfyllelse. I regeringens proposition ingick ett förbehåll att utvecklingen av den nya insatsorganisationen endast skulle ske i den takt som ekonomin medger. I takt med att resurser kan frigöras genom rationaliseringar inom försörjning av personal, materiel, logistik, m.m. ska dessa användas för att bygga upp den nya insatsorganisationen. Detta utgör också en restriktion, och regeringen framhöll att inriktningen framgent kan komma att justeras när det gäller omställningstakt, förmågekrav, materiel, organisation och verksamhet.

¹ Sex år med möjlighet till förlängning.

² Prop. 2008/09:140.

³ Försvarsmaktens årsredovisning 2012.

⁴ Försvarsmaktens organisationsstruktur (FM Org 13) är uppdelad på dels en insatsorganisationsdel, dels en basorganisationsdel. Insatsorganisationsdelen består av krigsförband med fast anställd eller kontrakterad personal. I basorganisationsdelen ingår staber och stödenheter samt skolor och centra. (Försvarsmaktens årsredovisning 2012).

⁵ Prop. 2008/09:140.

Vid vilken tidpunkt den nya insatsorganisationen uppnått förmåga och är fullt operativ sägs det inget om.⁶

I sin proposition angav regeringen

”att ett militärt försvar med omedelbart gripbara förband, tillgängliga utan föregående återtågning, utformade, resurssatta och övade för sina uppgifter, bäst tillgodoser satsmakternas behov av handlingsfrihet och förmåga att uppnå målen för vår säkerhet.”⁷

Vidare redogjorde regeringen under rubriken Skälen för regeringens bedömning mer ingående för vad omvärldsbevakning, insatser och utveckling skulle kunna handla om. Regeringen hänvisade till fyra delområden i form av 1. *omvärldsbevakning*; 2. *insatser – kränkningar, incidenter och terrorism*; 3. *insatser – förebyggande samt hantering av konflikter och krig* samt 4. *Utveckling*.

I sitt betänkande behandlade inte riksdagen skälen för regeringens bedömning avseende operativ förmåga. Det kan noteras att riksdagen inte gav uttryck för någon kritik av regeringens bedömning om vilka förmågor försvaret *borde* ha.⁸

När det gäller *omvärldsbevakning* handlade det bland annat om att Försvarsmakten bör ha förmåga att upptäcka hot och att skapa underlag för beredskapshöjningar.

Avseende *insatser för kränkningar, incidenter och terrorism* uttrycktes att Försvarsmakten bland annat bör ha förmåga att upptäcka och hantera kränkningar och incidenter. Förmågan ska kunna öka genom samverkan med andra myndigheter och länder.

Insatser – förebyggande samt hantering av konflikter och krig tar gemensamt upp insatser av nationell eller internationell karaktär. Det uttrycker sig som att Försvarsmakten bör ha förmåga att verka för att *förebygga och hantera konflikter och krig nationellt, i närområdet och utanför närområdet* samt att möta såväl kvalificerade som okvalificerade aktörer med mera. Regeringen skrev även att för att vidmakthålla förmåga att kraftsamla vid en allvarlig konflikt som hotar Sveriges säkerhet *bör Försvarsmaktens ha förmåga att leda förband på brigadnivå*. Denna förmåga var även viktig för svenska förbands möjlighet att verka och vara effektiva i multinationella insatser.⁹

När det gäller *Utveckling* konstaterade regeringen bland annat att förmåga till väpnad strid mot en kvalificerad motståndare bör upprätthållas.

⁶ Prop. 2008/09:140.

⁷ Prop. 2008/09:140, s. 35.

⁸ Bet. 2008/09:FöU10.

⁹ Prop. 2008/09:140, s.43.